

FAHRENHEIT 451 EN BAZAR: MET GEEN STOKKEN...

Ann Schatteman & Thora Fernhout

1 Inleiding

Met geen stokken aan het lezen te krijgen: de leerlingen van beroeps- en technisch onderwijs. Ann Schatteman kreeg haar leerlingen warm voor het Fahrenheit experiment met behulp van een dozijn enthousiaste voorbeeld-lezers en de internet-boekenzoeker. Nederland brengt de ervaring van het Bazar-project in.

Ann Schatteman werkt als schoolbibliothecaris in het Instituut Heilige Familie te Sint-Niklaas. Vanuit de overtuiging dat leesbevordering de grootste troef is om de bibliotheekdrempel te verlagen, werkt zij uitvoerig mee aan allerhande leesbevorderingsprojecten. Stichting Lezen nodigde haar uit om een getuigenis te brengen van het leesbevorderingsproject Fahrenheit, het pilootproject dat vorig jaar o.a. op haar school proef draaide.

Fahrenheit 451 is een leesbevorderingsproject voor 15- tot 18-jarigen uit het Technisch en Beroeps Onderwijs. De klassieke literatuurlijsten achterwege latend heeft men gekozen, om vanuit de belangstelling van de jongeren te vertrekken en dus voor lage drempels te kiezen.

Waar komt de naam vandaan? Het is de naam van de sciencefictionroman 'Fahrenheit 451' van Ray Bradbury. In het verhaal verbannen de autoriteiten alle boeken, zagezegd om twijfel, onrust of tweedracht in de kiem te smoren. Maar het gaat om een grootschalige hersenspoeling van de bevolking. Korpsen rukken niet meer uit om branden te blussen. Wel om illegale boekverzamelingen op te sporen en te verbranden. En papier van boeken ontbrandt bij 451 graden Fahrenheit.

Waarom heet het project Fahrenheit 451? In onze samenleving worden boeken weggebrand uit het blikveld van jongeren. Een sprekend voorbeeld is dat in de villa van Big Brother geen enkel boek aanwezig is. Ze zouden "het moreel van de deelnemers aantasten!"

Een schooljaar lang genieten van boeken in en buiten de klas is het opzet van dit project. De organisatie, Stichting Lezen, ondersteunt, begeleidt en voert heel wat materiaal aan voor het welslagen van dit project. Openbare Bibliotheek en Cultureel Centrum worden partners van de scholen. Met het stappenplan geven we een kort overzicht van dit leesbevorderende jaar.

2 Stappenplan

Start begin oktober, lanceren van affiches met logo in de scholen, OB en CC. Gevolgd door affiches van de boekenzoeker. De boekenzoeker is de webstek voor de jongeren. Via 3 vragen die peilen naar hun interesse belanden de jongeren bij een tip-lijstje. De boeken van de boekenzoeker zijn heel divers: zowel fictie als non-fictie, klassieke verhalen, romantische, spannende, humoristische, dikke boeken, dunne boeken enz.

B.V. aanpak in eigen school: november, leerlingen brengen klassikaal bezoek aan boekenzoeker en maken hun persoonlijke top 2 of 3. Naar de OB gaat een lijst met de keuzes van de leerlingen, een 1ste en een reserve. De OB zorgt voor de boeken. Via een fahrenheitstrookje worden de leerlingen verwittigd dat er een boek voor hen ligt te wachten in de schoolbib. Strookje in boek: misschien is dit je reservekeuze. Je snapt het al, begin met hier en daar 2de keuze om hen aan het lezen te zetten. Wie weet lezen ze beide boeken. Geprikkeld door strookjes, ongerust omdat zij nog geen krijgen, leeshonger groter maken. Ook het overhandigen van de boeken moet iets speciaals zijn, wat extra aandacht voor de leerling, korte babbel...

Ook wie niet heeft ingeschreven kan de boekenzoeker gebruiken om af te wijken van de traditionele lectuurlijstjes. Wie weet hangt reeds in de OB bij jou in de buurt een affiche en staat een bereidwillige bibliothecaris klaar om jou de boeken te bezorgen. De webstek is heel makkelijk te vinden: www.boekenzoeker.be.

Leerkrachten die zich inschreven, ontvingen een lesbrief met heel wat tips om met de boeken aan de slag te gaan in de klas. Ook hier weer: zij die niet inschreven, kunnen de lesbrief vinden op de webstek van Fahrenheit, het adres is www.fahrenheit451.be

Begin december verschijnt de Fahrenheitkrant met heel wat boekeninfo en interviews met bekende lezers en auteurs. Wie inschreef ontvangt zo wie zo deze krant, anderen kunnen die vinden in bibliotheken en boekhandels.

Openbare Bibliotheken zijn partners, ook aan hen is gedacht: half december

vinden zij op de site van Fahrenheit creatieve suggesties om met boeken te werken in de bib.

Ervaring: de samenwerking tussen school en OB is prima. De uitleentermijn is onbeperkt. Personeel toont veel interesse voor het project, we worden er telkens ontvangen met open armen. Zij waren vol bewondering voor het enthousiasme van onze leerlingen.

Niet alleen de Openbare Bibliotheken zijn partners, ook de Culturele Centra. Begin januari worden de klassen uitgenodigd in het Cultureel Centrum in de buurt van de school, voor een ontmoeting, zeg maar hoogdag, met Bekende Lezers. Voor hen geselecteerde Bekende Vlamingen, voor ons vaak totaal onbekend, uit hun favoriete soapseries, tv-gezichten, zangers enz. BV's hebben een boek of boeken van de boekenzoeker gelezen en praten ronduit met de leerlingen over de boeken, maar ook over hun leesleven, het favoriete leesplekje enz.

Anekdote: Marleen Merckx, actrice uit de soap 'Thuis', was vorig jaar 1 van de bv's en had het boek 'Bloedband' van Pieter Aspe gelezen. Onze leerlingen maakten de opmerking dat in thuis nooit werd gelezen. De actrice verbaasde zich daarover maar moest hen gelijk geven. Ze beloofde de leerlingen het boek mee te nemen op de set. En jawel het boek kwam duidelijk in beeld. Mijn telefoon stond de hele avond roodgloeiend. Dat dit boek door velen werd gelezen, kan je begrijpen.

Dat BV's invloed hebben op jongeren is duidelijk. Wie tegenvalt mag het vergeten en het boek nog veel meer. Een ander voorbeeld is Ilse Van Hoecke (Ketnet), die met zoveel overtuiging haar boek de hemel inprees, de leerlingen zo nieuwsgierig maakte en er in slaagde de beste fragmenten te kiezen. Resultaat: 15 leerlingen wilden dit boek lezen én hebben het gelezen!

Na deze ontmoeting kiezen de leerlingen opnieuw een boek, ditmaal 1 van de voorgestelde boeken door de BV's, of gaan nogmaals aan de slag met de boekenzoeker.

3 Workshops

In februari worden de leerlingen uitgenodigd per provincie om hun leeservaring te verwerken in een reeks workshops: dans, theater, video, websites bouwen... Wat onze leerlingen vorig jaar uitwerkten was heel gevarieerd: ze hebben T-shirts bedrukt, een Fahrenheitlied gemaakt, een scène gespeeld uit "Misdaad, sex en verse vis" van Hugo Matthysen; er werd een fragment uitgebeeld uit "Razend" van Carry Slee: dat werd digitaal gefotografeerd en op een website gezet; er werd aan een boek met open einde een vervolg geschreven enz.

Afdelingen zoals banketbakkerij zouden een fahrenheittaart kunnen bakken, of in de afdeling houtbewerking wordt er iets fantastisch geknutseld, misschien is er bij jou op school een afdeling hotel waar men een fahrenheitmenu samenstelt... Vandaar dat dit project niet mag beperkt blijven tot het vak Nederlands maar verder gaat in de praktijkvakken, project algemene vakken enz.

Leesfeestdag

Het hele project wordt afgesloten met een leesfeestdag met een documentaire van alle workshops, theatervoorstelling, ontmoeting met de auteurs én een avondfeest. Je merkt het, Stichting Lezen heeft kosten noch moeite gespaard om van lezen en boeken een feest te maken. Schitterend, niet?

Stimuleren

Eigen enthousiasme: iedereen die met leerlingen werkt, weet dat daar heel veel afhangt van je eigen enthousiasme. Ze willen voelen dat je ervoor gaat!

Meelezen: lees mee, laat hen gerust merken dat ook jij soms met een thema worstelt, of de inleiding saai vindt of tot een stuk in de nacht hebt gelezen omdat je werkelijk niet kon stoppen...

De school leeft mee: maak promotie in de lerarenkamer. Spreek de leerkrachten aan die lesgeven aan de deelnemende klassen om even te informeren naar het project, naar de boeken die ze lezen, hoe ze het boek willen uitwerken enz.

Maak promotie in de gangen, de schoolbib, de schoolkrant enz. iedereen moet het weten!

Vergeet je directie niet op de hoogte te houden, ook zij zijn gewonnen om b.v. bij uitdelen van rapport in de klas een babbel te houden over het leesproject.

Praten over boeken: laat hen over hun boek praten en vertel zelf, geef jezelf een beetje bloot, dan laten zij in hun hart kijken.

Als je voelt dat iemand niet gelukkig is met zijn of haar keuze, zoek samen naar een oplossing als ze al zelf niet met een oplossing voor de dag komen. Vorig jaar hebben we ondervonden dat ze het advies van hun klasgenoten volgen. Wat mij nog meer met stomheid heeft geslagen was het feit dat er zoveel over de boeken werd gepraat, men elkaars boeken begon te lezen.

Lezen en voorlezen in de klas: af en toe, 1x per week of misschien wel elk lesuur Nederlands beginnen met een fragmentje voorlezen uit iemands boek. Kom ook eens een lesuurtje naar de schoolbib om er gezellig met elkaar te lezen. Vergeet vooral niet hen te loven, te bewonderen en te bejubelen want ze verdienen dat!